

Tạp chí Khoa học Trường Đại học Cần Thơ
website: sj.ctu.edu.vn

XÂY DỰNG CON NGƯỜI VIỆT NAM ĐÁP ỨNG YÊU CẦU QUÁ TRÌNH CÔNG NGHIỆP HÓA, HIỆN ĐẠI HÓA THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

Võ Thị Bích Diễm¹

¹ Trường Chính trị Thành phố Cần Thơ

Thông tin chung:

Ngày nhận: 20/06/2013

Ngày chấp nhận: 31/10/2013

Title:

To follow President Ho Chi Minh's thought for build the Vietnamese people in the current period

Từ khóa:

Con người, công nghiệp hóa, hiện đại hóa, Tư tưởng Hồ Chí Minh

Keywords:

Ho Chi Minh's Thought, people, industrialization, modernization

ABSTRACT

Following the essences and advancing the values of Vietnam tradition and humanity about the human beings, the people are considered the determining factor of all development. On the basis of Marxism - Leninism, President Ho Chi Minh always considered: "Human is the most valuable to the society" and is "objective and motivation of all revolution". He always ranked the aim of the people liberation on the top. In the past years, the Vietnam's Communist Party of and President Ho Chi Minh have led the Vietnamese people to overcome the difficulties and challenges to reach further development at all circumstances, which has marked the brilliant milestones for the national history, contributing to changing the position of Vietnamese people in international recognition. On that basis, potential solutions are suggested for capacity building and development of the Vietnamese people in the current period.

TÓM TẮT

Tiếp nối và nâng cao những giá trị tinh túy nhất tư tưởng nhân văn của truyền thống Việt Nam và nhân loại về con người, coi con người là "Trung tâm của mọi sự phát triển" và trên nền tảng chủ nghĩa Mác - Lênin, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn coi "Con người là vốn quý nhất của xã hội", là "mục tiêu và động lực của mọi cuộc cách mạng". Người luôn đặt mục tiêu giải phóng con người lên hàng đầu. Trong thời gian qua, con người Việt Nam đã được Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh xây dựng và phát triển, đưa dân tộc ta vượt qua những khó khăn, thử thách, làm nên những mốc son chói lọi cho lịch sử dân tộc, góp phần làm thay đổi địa vị của dân tộc Việt Nam trên chính trường thế giới. Trên cơ sở đó, tác giả đưa ra một số kiến nghị thuộc về giải pháp đối với việc xây dựng con người Việt Nam hiện nay.

1 MỞ ĐẦU

Hồ Chí Minh là lãnh tụ vĩ đại của dân tộc Việt Nam, Người được cả thế giới tôn vinh là anh hùng giải phóng dân tộc, danh nhân văn hóa thế giới. Trí tuệ của Người là sự kết hợp tinh hoa văn hóa của dân tộc với tinh hoa văn hóa nhân loại. Triết lý của Người là sự nhuần nhuyễn, hòa quyện các yếu tố

tích cực của các giá trị tinh thần Việt Nam, Tư tưởng Triết học Trung Hoa, Ấn Độ và đặc biệt là tư tưởng Triết học Mác xít mà Người đã từng nghiên cứu ở Trường Đại học Phương Đông. Đó còn là sự phản ánh của phong trào cách mạng Việt Nam, thực tiễn cuộc sống của người dân Việt Nam, là sự kết hợp giữa chủ nghĩa yêu nước với chủ nghĩa nhân văn.

2 NỘI DUNG

2.1 Quan điểm Hồ Chí Minh về xây dựng con người mới xã hội chủ nghĩa

Trong di sản tư tưởng Hồ Chí Minh, tư tưởng Triết học về con người là một vấn đề có ý nghĩa lý luận và thực tiễn rất sâu sắc. Người đã xuất phát từ chủ nghĩa nhân văn của dân tộc tiến lên chủ nghĩa yêu nước và khi tìm con đường giải phóng dân tộc thì Người đã tiếp xúc với một học thuyết có giá trị giải phóng toàn nhân loại - Chủ nghĩa Mác - Lênin.

Tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng con người mới xã hội chủ nghĩa có một số nội dung cơ bản sau đây:

2.1.1 Những tiêu chuẩn của con người mới

Theo Hồ Chí Minh, con người mới trước hết phải có tư tưởng xã hội chủ nghĩa, có ý thức làm chủ, tinh thần tập thể xã hội chủ nghĩa, có tư tưởng “*mình vì mọi người, mọi người vì mình*”; tinh thần tiến nhanh, tiến mạnh, tiến vững chắc lên chủ nghĩa xã hội, có tinh thần dám nghĩ, dám làm, vươn lên hàng đầu.

Bên cạnh đó, phải có đạo đức xã hội chủ nghĩa: trung với nước, hiếu với dân; yêu thương con người; cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư; có tinh thần quốc tế trong sáng; có lối sống trong sạch, lành mạnh; Ngoài ra, trong lao động phải có kế hoạch, biện pháp, quyết tâm; lao động có tổ chức, kỷ luật, kỹ thuật; lao động có năng suất, chất lượng, hiệu quả; lao động quên mình, không sợ khó, sợ khổ, vì lợi ích của bản thân, của tập thể và của xã hội và có năng lực để làm chủ bản thân, gia đình và công việc của chính mình; không ngừng nâng cao trình độ chính trị, văn hóa, khoa học - kỹ thuật, chuyên môn nghiệp vụ để làm chủ.

Hồ Chí Minh không chỉ nêu lên những tiêu chuẩn của con người mới nói chung, mà còn nêu lên những tiêu chuẩn cụ thể đối với từng giới, từng ngành như công nhân, nông dân, thanh niên, phụ nữ, thiếu niên, nhi đồng, công an, quân đội...

Tư tưởng Hồ Chí Minh về hình mẫu của lớp người mới cụ thể còn được thể hiện thông qua các bài nói, viết như: “*tư cách người cách mạng*”, “*tiêu chuẩn của đảng viên 4 tốt*”, “*người tốt, việc tốt*”,... Trong chiến đấu, trong lao động sản xuất và trong xây dựng cuộc sống hình mẫu đó được thể hiện qua các phong trào “*thanh niên ba sẵn sàng*”, “*phụ nữ ba đảm đang*”, “*thiếu niên nghìn việc tốt*”,... Những nét đặc trưng của con người mới được thể hiện ở những người có tên hoặc những người không tên, những người đã chết và những người

đang sống, thuộc mọi tầng lớp nhân dân, mọi lứa tuổi, mọi giới, mọi ngành. Họ là những người đi trước, những người cách mạng mà Hồ Chí Minh mong muốn “*như hoa mùa xuân nở*” ở Việt Nam.

2.1.2 Con người mới xã hội chủ nghĩa phải là lớp người kế thừa những giá trị truyền thống về đạo làm người trong lịch sử

Theo Hồ Chí Minh, đạo làm người là những nguyên tắc, quy tắc, chuẩn mực đạo đức của con người mới, là sự phát triển những giá trị truyền thống lên tầm cao mới của đạo đức cách mạng trên cơ sở hoà quyện giữa ba yếu tố: truyền thống, giao lưu và đổi mới, hay là trên ba trục lớn: dân tộc - quốc tế; truyền thống - hiện đại; cá nhân - cộng đồng.

Hồ Chí Minh đã nâng những giá trị tinh túy trong Nho giáo lên tầm cao mới: Đó là quan hệ với Tổ quốc, với Đảng, với nhân dân, vợ chồng, cha con, anh em, đồng chí. Hồ Chí Minh đã kế thừa những giá trị đạo đức truyền thống tốt đẹp, xây dựng đạo đức cách mạng là nhân, nghĩa, trí, dũng, liêm; hoặc trí, tín, nhân, dũng, liêm. Người đặc biệt nhấn mạnh cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư.

Những giá trị tích cực của Nho giáo được Hồ Chí Minh sàng lọc qua hệ thống giá trị dân tộc: yêu nước, nhân ái, tương trợ, khiêm tốn, giản dị, cần cù, tiết kiệm... hình thành nên một kiểu đạo đức mới, đạo đức cách mạng. Đó là sự kết hợp giữa lý tưởng chính trị và lý tưởng đạo đức; giữa tư tưởng đạo đức và thực tiễn đạo đức; giữa cá nhân và xã hội.

2.1.3 Nội dung và phương pháp xây dựng con người mới XHCN

Xây dựng con người mới theo Hồ Chí Minh là xây dựng một hệ thống giá trị về: đạo đức, trí tuệ, thể lực, kỹ năng, tâm hồn... làm cho con người có những phẩm chất và năng lực mới, đáp ứng được những yêu cầu của sự phát triển kinh tế - xã hội. Là một nhà văn hóa lớn của thời đại, Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến xây dựng con người mới nhằm đáp ứng yêu cầu của cách mạng Việt Nam và hướng đến sự phát triển toàn diện con người. Theo Hồ Chí Minh, xây dựng con người mới phải toàn diện, xuất phát từ thực tiễn cách mạng.

Xây dựng con người mới trước hết phải giáo dục tinh thần rèn luyện thể lực, sức khỏe. Bởi lẽ, Hồ Chí Minh tiếp cận con người theo tinh thần mác-xít, xem xét con người vừa là một thực thể tự nhiên, vừa là một thực thể xã hội. Vì vậy, theo Người, thể lực, sức khỏe là mặt rất quan trọng

trong đời sống mỗi cá nhân và cộng đồng. Xây dựng con người trong chế độ xã hội mới cần phải quan tâm nhiều đến thể lực, sức khỏe của con người.

Bên cạnh đó, cần giáo dục ý thức rèn luyện, phát triển trí tuệ đối với con người. Trí tuệ và hoạt động trí tuệ là phẩm chất chỉ riêng có ở con người. Đây là mặt căn bản, chi phối mọi nhận thức và hành động của con người. Trí tuệ con người có được chủ yếu nhờ những nỗ lực của xã hội, cá nhân trong việc chuyển giao, tiếp nhận các lý luận, tri thức, kinh nghiệm... của thế hệ trước để lại và sự nghiên cứu, tổng kết từ thực tiễn cải tạo tự nhiên, xã hội đang diễn ra. Xã hội càng phát triển thì lượng kiến thức con người cần đến rất lớn. Do đó, để tiếp thu, đổi mới, nâng cao không ngừng kiến thức khoa học tự nhiên, kỹ thuật, khoa học xã hội và nhân văn của bản thân, con người cần phải có một trình độ văn hóa, trình độ nhận thức ngày càng cao.

Hồ Chí Minh cho rằng, lý tưởng chính trị của mỗi người Việt Nam trong thời đại ngày nay cũng phải xây dựng và kiên định. Lý tưởng đó là độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội “Phân đấu cho Tổ quốc ta hoàn toàn độc lập, cho chủ nghĩa xã hội toàn thắng trên đất nước ta và trên toàn thế giới” [6, tr.372] lý tưởng này là định hướng chính trị xuyên suốt, soi sáng nhận thức và hành động của mọi người Việt Nam yêu nước.

Cùng với việc tăng cường bồi dưỡng và nâng cao giác ngộ chính trị, lý tưởng cách mạng, vấn đề giáo dục kiến thức văn hóa, khoa học, kỹ thuật, khoa học xã hội và nhân văn, kỹ năng nghề nghiệp... để phát triển trí tuệ của con người xã hội chủ nghĩa cũng được Hồ Chí Minh coi trọng. Người viết: “Trên nền tảng giáo dục chính trị và lãnh đạo tư tưởng tốt, phải phân đấu nâng cao chất lượng văn hóa và chuyên môn. Trong một thời gian không xa, đạt tới đỉnh cao của khoa học, kỹ thuật” [5, tr.727].

Để xây dựng con người mới xã hội chủ nghĩa, nâng cao năng lực thẩm mỹ cũng cần phải được giáo dục và quan tâm rèn luyện. Theo Hồ Chí Minh, là con người ai cũng muốn vươn tới “chân, thiện, mỹ”. Do đó cần phải giáo dục phát triển năng lực, nâng cao trình độ thẩm mỹ con người mới Việt Nam để họ hiểu biết ngày càng sâu hơn mối quan hệ thẩm mỹ giữa con người với hiện thực, “để phân biệt cái gì đẹp, cái gì không đẹp” [8, tr.75] trong cuộc sống. Từ đó, không ngừng phấn đấu vươn tới cái hay, cái đẹp, cái cao cả nhằm từng bước hoàn thiện bản thân, kiên quyết đấu tranh chống lại thói hư tật xấu,

những việc làm phản nhân văn, đi ngược lại sự tiến bộ của xã hội, làm băng hoại nhân cách con người.

Sinh thời, chủ tịch Hồ Chí Minh cũng rất quan tâm đến vấn đề giáo dục đạo đức cho con người, đặc biệt là giáo dục đạo đức mới cho cán bộ đảng viên. Theo Người, gọi “đạo đức mới” bởi vì “đạo đức đó không phải là đạo đức thù cựu” [3, tr.252], nó chưa hề xuất hiện trong lịch sử mà chỉ hình thành và phát triển cùng với tiến trình cách mạng giải phóng dân tộc và xây dựng chủ nghĩa xã hội trên đất nước ta.

Những phẩm chất đạo đức mà Người nêu ra là phù hợp với từng đối tượng, hơn nữa, tùy theo yêu cầu của nhiệm vụ cách mạng trong từng thời kỳ nhất định mà Người nhấn mạnh phẩm chất này hoặc phẩm chất khác. Từ đó, Người đã khái quát thành những phẩm chất chung, cơ bản nhất của con người Việt Nam trong thời đại mới là *Trung với nước, hiếu với dân; Yêu thương con người; Cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư; Tinh thần quốc tế trong sáng.*

2.1.4 Phương pháp xây dựng con người mới

Hồ Chí Minh trong khi khẳng định vai trò động lực quan trọng của nhu cầu - lợi ích - giá trị đã sử dụng chúng như một phương pháp quan trọng để hình thành con người mới, thể hiện ở hai nội dung:

Thứ nhất, chủ động định hướng hoạt động của con người trên cơ sở định hướng hệ thống nhu cầu. Con người vốn có một hệ thống nhu cầu đa dạng và luôn thay đổi theo hoàn cảnh. Hồ Chí Minh trong khi tôn trọng và đảm bảo cho nhu cầu con người ngày càng phong phú vẫn luôn đòi hỏi phải định hướng các yêu cầu đó theo yêu cầu của xã hội, trong từng giai đoạn cụ thể.

Thứ hai, phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của con người trên cơ sở kết hợp đúng đắn các loại lợi ích. Lợi ích có nhiều loại: Lợi ích cá nhân và lợi ích xã hội, lợi ích trước mắt và lâu dài, lợi ích trực tiếp và gián tiếp, lợi ích vật chất và tinh thần... lợi ích biến đổi theo nhu cầu. Trong thực tế thường có mâu thuẫn giữa các cặp lợi ích với nhau. Hồ Chí Minh sử dụng và phát huy đến mức cao nhất nhân tố con người chính là biết kết hợp đúng đắn giữa các lợi ích. Động lực lớn nhất do lợi ích mang lại là tạo ra sự thống nhất hài hòa giữa các lợi ích ấy trên cơ sở hướng dẫn, tổ chức con người nhận thức đúng đắn quy luật khách quan. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định: “Xây dựng con người không phải là công việc chung chung, trừu tượng mà dựa vào những gương người tốt, việc tốt, muôn hình muôn vẻ, đó là những cái mới, tích cực, hợp

quy luật. Con người mới không dựa trên những tiêu chuẩn có sẵn, không hình thành một lần là xong, mà là một quá trình phát hiện, bảo vệ, bồi dưỡng, phát triển những nhân tố mới gắn với thực tiễn, nhu cầu của xã hội” [3, tr.290].

Tóm lại, tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng con người mới xã hội chủ nghĩa phải là con người phát triển toàn diện, có thể lực, có trí tuệ, năng lực thẩm mỹ, đạo đức cách mạng,... đáp ứng yêu cầu của một xã hội mới - xã hội xã hội chủ nghĩa, “vừa hồng, vừa chuyên”.

2.2 Khái quát thực trạng xây dựng con người Việt Nam hiện nay

Thực tế ở Việt Nam, đường lối đổi mới sau hơn 25 năm qua đã chứng minh Đảng ta ngày càng nhận thức sâu sắc và đầy đủ hơn về vai trò của con người trong sự phát triển kinh tế - xã hội. Con người vừa là mục tiêu, vừa là động lực của sự phát triển kinh tế - xã hội; con người vừa là sản phẩm, vừa là chủ thể của lịch sử. Từ đó, Đảng và Nhà nước ta luôn luôn quan tâm chăm sóc, bồi dưỡng và phát huy nhân tố con người vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội dân chủ, công bằng, văn minh... con người chính là trung tâm và cũng chính là chủ thể của mọi sự phát triển.

Trên cơ sở những nhận thức mang tầm chiến lược đó, việc xây dựng con người mới xã hội chủ nghĩa ở nước ta trong thời gian qua cũng đạt một số mặt tích cực: Kinh tế, đời sống nhân dân ngày càng được cải thiện; Giáo dục và đào tạo, khoa học và công nghệ, văn hóa và các lĩnh vực xã hội có tiến bộ, bảo vệ tài nguyên, môi trường được chú trọng hơn; đời sống các tầng trong xã hội cũng ngày càng được nâng lên đáng kể; Các giá trị mới đang từng bước hình thành để phù hợp với điều kiện mới của đất nước... Chính những giá trị chung đó đã thúc đẩy con người Việt Nam chiến đấu, lao động, công tác, học tập một cách tự giác, hăng hái, say mê; là một trong những nguyên nhân quan trọng có ý nghĩa quyết định trực tiếp thắng lợi trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, tạo bước tiến quan trọng trong công cuộc đổi mới đất nước, đưa cả nước bước vào thời kỳ đầy mạnh sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa.

Tuy nhiên, xét trên bình diện toàn xã hội, bên cạnh những kết quả đạt được chúng ta thấy vẫn còn nhiều vấn đề nổi cộm cần phải tập trung giải quyết nhằm đưa sự nghiệp xây dựng con người ở Việt Nam không ngừng tiến lên xứng tầm với một quốc

gia trong giai đoạn tiến lên xã hội chủ nghĩa như hiện nay.

Trước hết đó chính là độ lệch giữa mục tiêu phát triển con người một cách toàn diện với thực tế trong những năm đổi mới là rất lớn. Mục tiêu nhất quán, lâu dài của sự nghiệp phát triển con người ở Việt Nam là phải tạo cho được những con người phát triển về mọi mặt. Mục tiêu này đã được Chủ tịch Hồ Chí Minh đề ra và trực tiếp chỉ đạo thực hiện.

Hơn mười năm qua, xây dựng con người mới xã hội chủ nghĩa theo hướng toàn diện đã được thực thi thông qua hệ thống giáo dục đào tạo từ mẫu giáo đến sau đại học, thông qua sự chăm sóc về mọi mặt của gia đình, sự trợ giúp của xã hội và đặc biệt là sự nỗ lực, phấn đấu tự vươn lên mạnh mẽ của các cá nhân để tự hoàn thiện bản thân. Vì vậy, con người phát triển toàn diện đã từng bước trở thành hiện thực trong đời sống của xã hội ta.

Bước sang thời kỳ đổi mới, mục tiêu này vẫn không thay đổi mà còn đặt ra đòi hỏi cao hơn. Tuy nhiên, độ lệch giữa mục tiêu của yêu cầu thời kỳ đổi mới với thực tế phát triển con người hiện nay là rất lớn. Quá trình cụ thể hóa những mục tiêu đó, chúng ta làm chưa tốt. Do nhận thức chưa thấu đáo quan điểm của Hồ Chí Minh, của Đảng và Nhà nước nên việc hoạch định và thực hiện công tác đào tạo, phát triển con người vẫn còn hạn chế. Trong đó, có việc nhận thức vấn đề hình thành và phát triển con người toàn diện phải trải qua quá trình vận động và phát triển, nó không thể xuất hiện ngay một sớm, một chiều còn chưa rõ. Sự yếu kém trong việc hiện thực hóa tư tưởng xây dựng con người mới xã hội chủ nghĩa của Hồ Chí Minh và của Đảng, Nhà nước ta trong quá trình đổi mới đã dẫn đến sự phát triển mất cân đối, thiếu hài hoà, thậm chí lệch lạc của một bộ phận khá lớn dân cư, nhất là thế hệ trẻ hiện nay. Sự hạn chế và mất cân đối thể hiện trên nhiều mặt: về sức khoẻ, về trí lực, về lý tưởng và đạo đức cách mạng, về năng lực thẩm mỹ... những điều này có ảnh hưởng rất lớn đến việc xây dựng con người mới xã hội chủ nghĩa có đầy đủ năng lực và phẩm chất đáp ứng yêu cầu của quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước trong giai đoạn hiện nay.

Bên cạnh đó, sự mất cân đối trong nội dung giáo dục, đào tạo, phát triển con người đang diễn ra trong nhà trường, gia đình và xã hội.

Nếu như trước đây, khi xem xét, đánh giá con người chúng ta nặng về đạo đức, lý tưởng, quan niệm sống thì nay lại thiên về năng lực, khả năng

xoay sở kiếm sống, tạo lập lợi ích cá nhân và gia đình. Chưa có sự gắn kết hài hòa và cân đối cả hai yếu tố này. Vấn đề đặt ra là, chúng ta phải xây dựng cho được những tiêu chí cơ bản của con người Việt Nam trong thời kỳ đổi mới với những phẩm chất, năng lực rõ ràng, làm định hướng cơ bản cho sự phát triển mọi mặt của con người trong giai đoạn cách mạng mới. Con người, dù bất cứ đâu, ở thời đại nào cũng tồn tại như một thực thể vẹn toàn. Không có một nhân cách trong sáng thì không thể phát triển và sáng tạo. Phải luôn luôn chú ý đến cả hai mặt tự nhiên và xã hội của con người.

3 KINH NGHIỆM RÚT RA

Thực trạng phát triển con người Việt Nam trong những năm đổi mới vừa qua cho thấy: ngoài một số kết quả đã đạt được vẫn còn rất nhiều khiếm khuyết, lệch lạc trong cách hiểu, cách nghĩ và việc làm cần phải sớm khắc phục. Để làm tốt điều đó, vận dụng kết quả nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh, tác giả rút ra một số kinh nghiệm và đó cũng chính là đề xuất giải pháp cho việc xây dựng con người Việt Nam trong thời gian sắp tới với nội dung cơ bản sau đây:

Thứ nhất, trên lĩnh vực giáo dục và đào tạo

Hoạt động của giáo dục và đào tạo liên quan trực tiếp đến sự phát triển mọi mặt của con người, góp phần quyết định hình thành nên các phẩm chất, năng lực của mỗi cá nhân. Vì vậy, để xây dựng và phát triển con người ở nước ta hiện nay đáp ứng được quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước phải quan tâm hơn nữa đến giáo dục, đào tạo; phải đề ra được nội dung, chương trình giảng dạy và học tập thật sự khoa học, trong đó việc dạy chữ, dạy nghề và dạy người phải được kết hợp chặt chẽ, hài hòa, cân đối. Có như vậy chúng ta mới đào tạo được những người thừa kế xây dựng xã hội chủ nghĩa "vừa hồng vừa chuyên" như Hồ Chí Minh đã từng chỉ đạo và nhiều lần căn dặn.

Từ thực tiễn hiện nay đặt ra yêu cầu trước hết chúng ta cần nhanh chóng xây dựng cho được một chương trình và nội dung chuẩn quốc gia cho từng môn học, ở từng cấp học trên cơ sở cập nhật những tri thức của khoa học hiện đại, cách thức đào tạo tiên tiến theo phương châm "đi tắt, đón đầu" đáp ứng đòi hỏi đào tạo "nguồn nhân lực chất lượng cao". Thiết nghĩ, để có một chương trình, nội dung giáo dục, đào tạo hiện đại, phù hợp, cần phải kết hợp chặt chẽ và giải quyết đúng đắn, khoa học mối quan hệ giữa dạy chữ, dạy nghề, dạy người.

Cần nhất quán mục tiêu chiến lược của giáo dục đào tạo nước ta là tạo ra cho đất nước những con người mới xã hội chủ nghĩa phát triển toàn diện đáp ứng yêu cầu phát triển của đất nước trong thời kỳ mới. Muốn vậy, ngoài việc tăng đầu tư cho giáo dục, hiện đại hóa chương trình nội dung đào tạo, cần phải chú trọng hơn nữa đến cơ cấu, cách thức đánh giá kết quả học tập, rèn luyện của học sinh bằng chế độ thi cử, tuyển chọn khoa học. Kinh nghiệm lịch sử cho thấy, nội dung thi cử là vấn đề cực kỳ quan trọng, có tác dụng to lớn định hướng quá trình học tập rèn luyện của học sinh, của các thành viên trong cộng đồng.

Thứ hai, về mặt thể chế, chính sách

Song song với việc quan tâm, chăm lo giáo dục và đào tạo thì việc chú trọng tạo môi trường thuận lợi để con người Việt Nam có cơ hội nâng cao đời sống vật chất, tinh thần, phát triển toàn diện về phẩm chất, năng lực của bản thân. Lấy mục tiêu phát triển con người làm trọng tâm, mục đích cao nhất, từ đó có những chính sách phù hợp như: y tế, giáo dục, việc làm, bảo hiểm,... Để làm được điều này, cần quan tâm đồng bộ trên các lĩnh vực của đời sống xã hội:

Trên lĩnh vực kinh tế: thực hiện nhất quán và lâu dài chính sách phát triển nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa nhằm mục tiêu cuối cùng và trên hết đó chính là nâng cao được đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân.

Trên lĩnh vực chính trị: khẳng định con đường đi lên chủ nghĩa xã hội trên nền tảng của chủ nghĩa Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh nhằm nâng cao tính tích cực chính trị của nhân dân, tạo điều kiện để nhân dân tham gia nhiều hơn vào quản lý nhà nước, quản lý xã hội.

Trên lĩnh vực văn hóa: Xây dựng nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc được coi vừa là mục tiêu, vừa là động lực của sự phát triển kinh tế - xã hội. Mọi hoạt động của văn hóa nhằm xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện về chính trị, tư tưởng, trí tuệ, đạo đức, thể chất, năng lực sáng tạo, có ý thức cộng đồng, lòng nhân ái, khoan dung, tôn trọng nghĩa tình, quan hệ hài hòa trong gia đình, cộng đồng và xã hội.

Sự hình thành và phát triển con người mới xã hội chủ nghĩa là kết quả tác động hợp quy luật của những nhân tố chủ quan và khách quan, trong đó nhân tố kinh tế, chính trị, văn hóa đóng vai trò cực kỳ quan trọng, có ý nghĩa quyết định. Vì vậy, để có những con người Việt Nam xã hội chủ nghĩa cho

chế độ chủ nghĩa xã hội thì cần phải tạo ra được những điều kiện kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội phù hợp, phải tổ chức giáo dục, đào tạo, phát triển con người về mọi mặt. Có như vậy, sự nghiệp đào tạo, phát triển con người toàn diện ở Việt Nam mới có thể đi tới thành công.

Thứ ba, xây dựng con người Việt Nam có đầy đủ phẩm chất đạo đức và năng lực chuyên môn thông qua hoạt động thực tiễn

Hoạt động thực tiễn là hoạt động bản chất của con người. Trong quá trình hoạt động thực tiễn con người đã tạo ra được một "thiên nhiên thứ hai" của mình, một thế giới của văn hóa tinh thần và vật chất, những điều kiện mới cho sự tồn tại và phát triển của con người vốn không có sẵn trong tự nhiên. Vì vậy, không có hoạt động thực tiễn, con người và xã hội loài người không thể tồn tại và phát triển được. Thực tiễn là phương thức tồn tại cơ bản của con người và xã hội, là phương thức đầu tiên, chủ yếu của mối quan hệ giữa con người và thế giới.

Trong điều kiện Việt Nam, một nước nông nghiệp lạc hậu đi lên chủ nghĩa xã hội, trình độ khoa học kỹ thuật còn thấp kém. Lề lối sản xuất chưa được cải tiến nhiều. Năng suất lao động chưa cao nên quá trình lao động rất nặng nhọc, vất vả. Điều này đòi hỏi người lao động phải có tinh thần chịu đựng khó khăn, gian khổ, phải có sức khỏe thì mới có thể hoàn thành được nhiệm vụ nặng nề mà sự nghiệp xây dựng xã hội mới đặt ra. Chủ nghĩa duy vật lịch sử chỉ ra rằng: con người là sản phẩm của điều kiện và hoàn cảnh sống nhất định. Tính cách con người, xét đến cùng bị chi phối bởi điều kiện sinh tồn và hoạt động của họ, trong đó hoạt động lao động sản xuất vật chất có ý nghĩa quyết định. Lao động sản xuất trong điều kiện khó khăn, thiếu thốn, nặng nhọc là sự thử thách toàn diện về ý chí, thể lực của con người Việt Nam. Không có tinh thần chịu đựng gian khổ, khó khăn và sức khỏe tốt thì không thể lao động một cách có hiệu quả cao, không thể hoàn thành được nhiệm vụ mà Đảng và nhân dân giao phó. Vì vậy, việc tham gia lao động sản xuất sẽ rèn luyện ý chí, nghị lực vượt khó khăn, gian khổ cho con người Việt Nam, cũng như ý thức bảo vệ và không ngừng nâng cao thể lực, sức khỏe của họ. Chính điều đó đã góp phần quan trọng cho quá trình xây dựng và phát triển con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu của giai đoạn đổi mới đất nước.

4 KẾT LUẬN

Có thể khẳng định, tuyệt đại đa số nhân dân ta, từ các vị lãnh đạo cấp cao cho đến người dân lao động bình thường, đều trung thành với lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, có tri thức, đạo đức, sức khỏe và tài năng, dũng cảm chịu đựng gian khổ kể cả hy sinh; nhạy bén nắm bắt thời cuộc, thông minh, tích cực, chủ động, sáng tạo trong hoạt động thực tiễn,... Tất cả những điều đó thực sự là động lực, là nhân tố quyết định tạo nên những thành công trong hơn 25 năm đổi mới vừa qua, làm cho đất nước và con người Việt Nam có những biến đổi sâu sắc, rất đáng tự hào. Điều này cho thấy tính đúng đắn, khoa học và ý nghĩa thực tiễn của tư tưởng Hồ Chí Minh về con người, về vấn đề xây dựng và phát triển con người mới xã hội chủ nghĩa. Con người Việt Nam đã làm nên lịch sử vẻ vang của dân tộc hơn nửa thế kỷ qua và nhất định cũng chính là chủ thể quyết định thắng lợi cách mạng xã hội chủ nghĩa giai đoạn hiện nay. Vấn đề quan trọng là ở chỗ chúng ta vận dụng, phát triển tư tưởng của Hồ Chí Minh vào chiến lược con người ở nước ta trong giai đoạn đổi mới như thế nào.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2006), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2011), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
3. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 5, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
4. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 8, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
5. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 10, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
6. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 11, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
7. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 13, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
8. Tích Lê Văn Tích (chủ biên), (2006), *Đưa tư tưởng Hồ Chí Minh vào cuộc sống - Mấy vấn đề lý luận và thực tiễn*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.